Askel askeleelta kohti rakentavaa keskustelua:

Ennen keskustelua

Hyvin suunniteltu on enemmän kuin puoliksi tehty. Tämä pätee, kun on kyse rakentavan ja tasavertaisen keskustelun toteuttamisesta. Onneksi kyse ei ole mistään monimutkaisesta, vaan päinvastoin, yksinkertaisten palikoiden kasaamisesta. Muistamalla nämä yksinkertaiset asiat, pidämme huolen siitä, että saamme keskusteluistamme mahdollisimman paljon irti. Tavoitteeseen päässyt keskustelu on usein seurausta sitä ennen huomioiduista asioista. Kannattaa siis lähteä liikkeelle pohtimalla vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

Miksi järjestän tämän keskustelun?

Sillä, mitä keskustelulla tavoitellaan, on merkitystä. Rakentavaan ja syvempään ymmärrykseen tähtäävä keskustelu on oiva keino luoda ja vaalia suhteita ja yhteyttä ihmisten sekä toimijoiden välillä. Tämänkaltaisen keskustelun kautta voidaan myös pysähtyä käsittelemään tiettyjä aiheita ja oppimaan niistä lisää joko paikallisesti oman yhteisön kesken, tai omien kupliemme ulkopuolelta tulevien ihmisten kanssa, joita käsiteltävä aihe koskettaa. Keskustelua kannattaa käydä aina, ei pelkästään niinä hetkinä, kun kohtaamme ilmiselviä ristiriitatilanteita.

Tulisiko meidän tulla toisillemme tutuiksi ja kuulla säännöllisemmin toistemme kuulumisia? Vai onko tärkeämpää tässä hetkessä pysähtyä käsittelemään jotain tiettyä aihetta yhdessä? Syvempään ymmärrykseen tähtäävä rakentava ja tasavertainen keskustelu on erinomainen vastaus kumpaankin, sillä tavoitteena ei ole voittaa, tehdä edunvalvontaa, väitellä taikka tähdätä yksimielisyyteen.

> Tavoite on oppia ja ajatella yhdessä – kuunnella ja jakaa. Yhteyksien ja luottamussuhteiden rakentaminen auttavat meitä tekemään mahdollisimman hyviä päätöksiä ja ratkaisemaan asioita toisena ajankohtana.

Mistä aiheesta tulisi keskustella?

Halutessasi mukaan laajan joukon osallistujia, on hyvä miettiä kaikkia koskettavaa yhteistä aihetta. Oli aihe sitten ilmiö, muutos tai vaikkapa ongelma, on hyvä, että kaikilla on mahdollisuus jakaa tähän liittyviä havaintojaan ja kokemuksiaan. Arkinen aihe on usein myös erinomainen keskustelunaihe. Jos keskustelijat ovat jo tiedossa, mieti mikä aihe koskettaa kaikkia. Jos aiheen keksiminen on hankalaa, voit aina kysyä myös osallistujilta itseltään, että mistä olisi heidän mielestään tärkeää käydä keskustelua.

Kuka voisi ohjata keskustelumme?

Tärkeitä keskustelun ohjaajan ominaisuuksia ovat kyky ja tahto antaa osallistujille tilaa käydä keskustelua ja luottaa osallistujiin keskustelijoina. Nämä ovat siis harjoiteltavia taitoja, joten usein kuka tahansa halukas voi ohjata keskustelun. Ohjaajan tulee aina näyttäytyä osallistujille tasapuolisena. Keskustelulle ei tarvitse etsiä johtajaa, vaan ohjaajan, kenen tehtävä on palvella keskustelua.

Missä järjestän keskustelun?

Hyvä sääntö on, että mene sinne missä osallistujat ovat. Onko tapahtumia tai tilaisuuksia, joissa metsäalan toimijat kokoontuvat ja ovat halukkaita käymään keskustelua keskenään heille tärkeistä asioista? Tällaisia voivat olla esimerkiksi messut, seminaarit, tilaisuudet oppilaitoksissa jne. Tavoittaaksesi vaikkapa tietyllä alueella asuvia ihmisiä tai tiettyyn ammattikuntaan kuuluvia, mene heidän luokseen. Kannattaa myös kysyä keskustelijoilta itseltään, että missä heidän olisi hyvä osallistua keskusteluun.

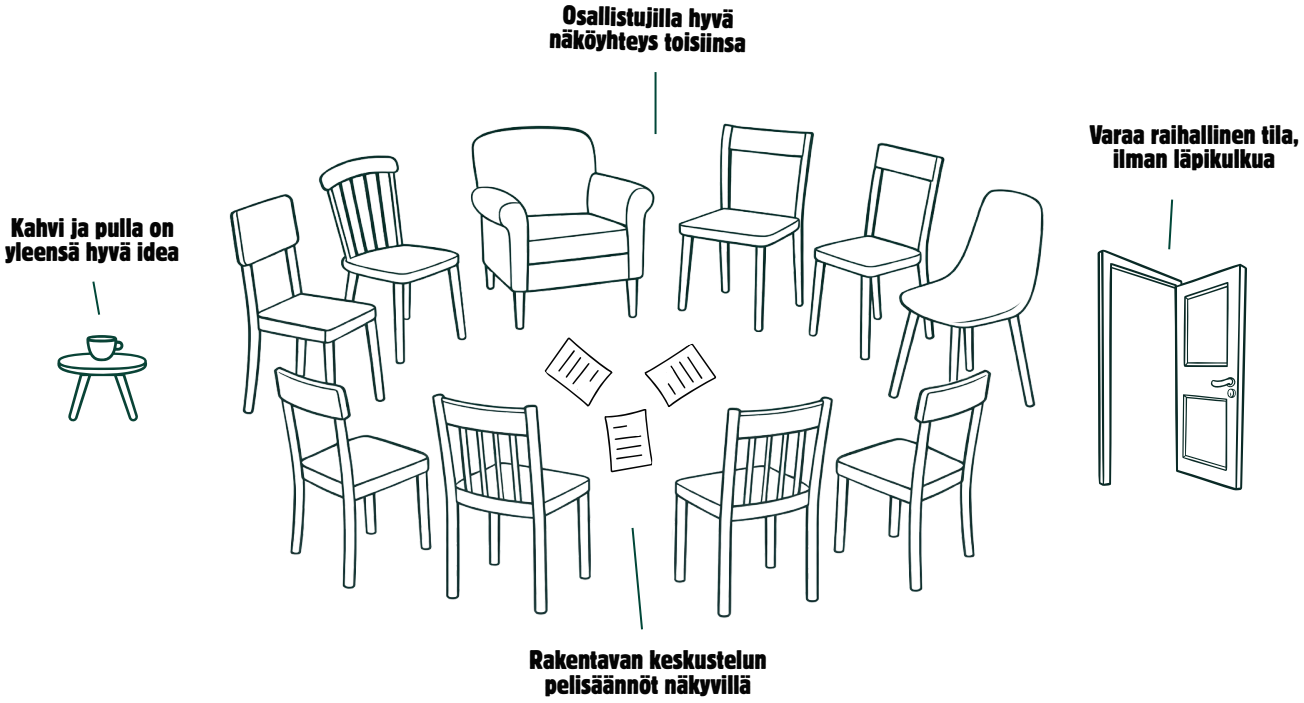
Milloin ja missä keskustelumme tulisi tapahtua?

Aika ja rauhallinen ympäristö petaavat pedin rakentavalle ja syvempään ymmärrykseen tähtäävälle keskustelulle. Mitä vähemmän kiireen tuntua, niin sen parempi. Huomioi tämä myös keskustelun paikkaa pohtiessa. Monia rakentavia ja hyviä keskustelutilaisuuksia järjestetään myös metsässä. Laavu tai metsäpirtti voi hyvin korvata luokka- tai kokoushuoneen. Keskustelu on siis hyvä toteuttaa rauhallisessa paikassa ja varata sille oma aika, jolloin ei tapahdu muuta. Näin saamme karistettua kaiken kiireen tunnun pois. Kaikille täydellistä aikaa tai paikkaa ei välttämättä aina löydy, mutta riittävän hyvä riittävän monelle on jo hyvä.

Mitä tärkeää huomioitavaa liittyy tilaan ja asetelmaan?

Osallistujien tulisi voida kohdata toisensa keskusteluringissä. Näin he säilyttävät koko keskustelun ajan hyvän näköyhteyden toisiinsa. Tämä tukee kohtaamista ja tekee asetelmasta tasavertaisemman. Jos keskustelu järjestetään kokoushuonessa, siirtäkää keskellä oleva pöytä keskustelun ajaksi sivuun. Jos pöytien siirtäminen ei ole mahdollista, asettautukaa rinkiin pöydän ympärille siten, että kaikki näkevät toisensa hyvin. Tyhjätkää pöytä tavaroista, jotta mikään ei vie huomiota itse keskustelulta.

Miten suunnittelen keskustelun kysymykset?

Kysymysten muotoilu tukee keskustelun pysymistä oikeilla raiteilla. Kun keskustelun tavoitteena on väittelyn, edunvalvonnan tai oikeassa olemisen sijaan syvemmän ymmärryksen rakentaminen, tulisi kysymystenkin olla muotoiltu siten. Vältetään siis vastakkainasettelevia tai ratkaisukeskeisiä kysymyksiä. Suositaan kysymyksiä, joissa kysytään kokemuksista, havainnoista, tuntemuksista ja näistä kumpuavista näkökulmista. Jokaisen esitettävän kysymyksen tulisi myös olla sellainen, jota osallistujat voivat pohtia yhdessä. Vältetään siis suunnittelemasta etukäteen sellaisia kysymyksiä, jotka voidaan esittää vain yhdelle osallistujalle. Näin ohjaamme keskustelua pysymään tavoitteen mukaisena.

Löydät konkreettisen esimerkin kysymyksen muotoilusta sivulta 18.

Kuinka paljon aikaa keskustelulle tulisi varata?

Varaa keskustelulle vähintäänkin 45 min, mutta mieluusti 120 min. Syvempään ymmärrykseen tähtäävällä keskustelulla ei tule olla usean kohdan asialistaa, vaan kyse on nimenomaan pureutumisesta ajan kanssa tiettyyn aiheeseen ja sen tarkasteluun eri näkökulmista käsin ja eri kysymysten avulla. Keskustelun on määrä tarjota osallistujalle kiireen tunnun sijaan rauhallisuutta ja pysähtymistä. On tärkeää, että pidämme mielessä mistä keskustelussa on kyse ja mihin se liittyy.

Kuinka monta osallistujaa keskustelussani tulisi olla?

Hyvä osallistujamäärä on **5-12 henkilöä**, jos keskustelulle on varattu aikaa **45-120 min**. Hyvä ja oivalluksia synnyttävä keskustelu voi toteutua hyvin pienelläkin ryhmällä. Syvempään ymmärrykseen tähtäävän keskustelun suola on kuitenkin eri näkökulmien esiintuominen ja näiden pohtiminen.

Kuinka kutsun osallistujia mukaan?

Soittamisella on hyvä lähteä liikkeelle. Henkilökohtainen kutsu on usein paras kutsu. Soittaminen, oveen koputtaminen, mukaan kutsuminen sähköpostilla tai tekstiviestillä voivat kaikki olla toimivia keinoja. Yksi ja sama keino ei välttämättä toimi kaikille, mutta henkilökohtainen kutsuminen on kuitenkin hyväksi todettu tapa. Jonkun kohdalla tämä voi tarkoittaa yhtä sähköpostia, ja toisen kohdalla kolmea puhelua.

Ihmisiä tavoittaa hyvin myös yhteisöjen, kuten yhdistysten ja harrastusporukoiden kautta. Keskusteluja voi ja kannattaa toteuttaa myös jo olemassa olevien ryhmien kanssa, kuten työyhteisöissä tai oppilaitoksessa.

Mitä keskustelijoiden olisi hyvä tietää jo ennen keskustelua?

Ajan, paikan ja keskustelunaiheen lisäksi on hyvä avata keskustelijoille jo kutsuttaessa, että mihin keskustelussa pyritään ja mihin siinä ei pyritä, jotta osallistujat tietävät mihin he ovat tulossa ja mitä heiltä odotetaan. Näin kaikki saapuvat samaan keskusteluun ja jakavat sen ajan yhteisen ja saman tavoitteen. Mikäli järjestäjä hyödyntää keskustelussa esiin nousevia asioita jossain jatkotyöstössä, on tästäkin tärkeää mainita jo ennen keskustelua.

Jos keskustelun toteuttamiseen ei sisälly erikseen osallistujien kutsumista, niin voit hyvin viestiä yllä mainitut vaikkapa tervetulotoivotuksen merkeissä. Keskustelun alkaessa jokaiselle osallistujalle tulisi olla selkeää, mikä on keskustelun tavoite. Toimimalla näin annamme osallistujille työkaluja osallistumiseen.

Keskustelun polku

Rakentavaan

Kiitokset

Oivalluskierros

Yhteinen keskustelu

Esittäytymiskierros

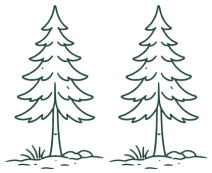
Keskustelun pelisäännöt

Keskustelun aloitussanat

Asettautuminen keskustelurinkiin

Askeleet rakentavuuteen ja tasavertaisuuteen keskustelun aikana

Askeleet muodostavat keskustelulle rakenteen, jonka on tarkoitus edesauttaa keskustelun käymistä avaamalla keskustelua ja tukemalla kaikkien osallistumista. Keskustelun rakenne koostuu niin ikään yksinkertaisista, mutta tärkeistä palikoista, jotka meidän on hyvä pitää mielessä.

Osallistujat asettuvat keskustelurinkiin

On tärkeää, että keskustelijoilla on hyvä näköyhteys toisiinsa, sillä tämä tukee yhteisen keskustelun syntymistä ja tuo kohtaamisen kaiken keskiöön.

Osallistujien kanssa käydään läpi “Saman keskustelun äärelle” -kortista löytyvät aloitussanat

Rinkiin asettumisen jälkeen ohjaaja lukee ääneen “saman keskustelun äärelle” -aloitussanat (sivu 14), tai antaa osallistujille tehtäväksi lukea aloitussanat itsenäisesti. Aloitussanat selkeyttävät mihin keskustelun aikana pyritään ja mihin ei tule pyrkiä. Tämä on tärkeää, sillä ymmärrys yhteisestä tavoitteesta tekee keskustelustakin yhteisen.

Tavoite on oppia yhdessä ja syventää ymmärrystä itsestä, muista sekä aiheesta rakentavan ja tasavertaisen keskustelun kautta. Tavoite ei ole voittaa, väitellä, tehdä edunvalvontaa, neuvotella eikä etsiä aktiivisesti ratkaisuja. Keskustelussa ei myöskään tarvitse pyrkiä samanmielisyyteen. Jokainen osallistuja voi osallistua keskusteluun omista kokemuksistaan, havainnoistaan ja näkökulmistaan käsin. Kenenkään ei tarvitse eikä tule edustaa kokonaista ryhmää. Keskustelu tehdään yhdessä.

Ohjaaja kertoo osallistujille kuka hän on ja mikä hänen rooli on keskustelun ohjaajana

Keskustelun ohjaajan tehtävä on jakaa puheenvuoroja ja tarpeen vaatiessa rajata puheenvuoroja, jotta kaikkien ääni tulee keskustelussa kuuluviin. Ohjaaja palvelee keskustelua tukemalla keskustelun tasavertaisuutta ja jokaisen osallistumista keskusteluun. Ohjaaja ei ole yksi osallistujista, vaan hän keskittyy keskustelun aikana pelkästään ohjaamaan keskustelua.

Rakentavan keskustelun pelisääntöjen läpikäynti ja niihin yhdessä sitoutuminen

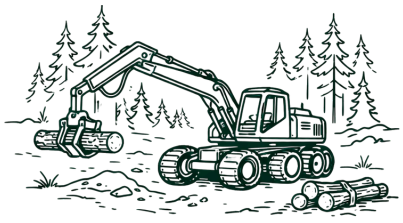
Käymällä läpi rakentavan keskustelun pelisäännöt kohta kohdalta ja sitoutumalla näihin, tulee vastuu keskustelusta jaetuksi kaikkien osallistujien kesken. Vastuu keskustelusta ei siis ole yksin ohjaajalla. Pelisääntöjen tehtävä on tukea ja vapauttaa keskustelua, ei rajoittaa.

Osallistujien esittäytyminen lämmittelykysymyksen avulla

Keskustelussa pyritään tasavertaiseen kohtaamiseen ja on tärkeää, että jokainen osallistuja saa osallistua omana itsenään eikä kenenkään ryhmän tai tahon edustajana. Osallistujia ohjeistetaan esittäytymään kertomalla kutsumanimi ja vastaamalla samalla ohjaajan kaikille esittämään lämmittelykysymykseen. Lämmittelykysymyksen pohtiminen virittää tässä vaiheessa osallistujia pohtimaan ja jakamaan havaintoja ja kokemuksia sekä kuuntelemaan muita. Tämä vahvistaa laskeutumista keskustelun ääreen. Riittää, että lämmittelykysymys koskettaa keskustelunaihetta vain päällisin puolin.

Syventyminen keskustelunaiheeseen

Keskustelussa siirrytään eteenpäin aihetta koskevien kysymysten ääreen. Ohjaaja esittää kysymyksen kaikille. Yhteinen kysymys tekee myös keskustelusta yhteisen.

Aikaa kysymyksen pohdinnalle (oma pohdinta)

Ohjaaja ohjeistaa osallistujia oma pohdintaan. Oma pohdinta on tavallisesti kestoltaan 2-5 min. Oma pohdinta tuo keskusteluun lisää tasavertaisuutta, sillä osallistuja saa rauhassa miettiä ja kerätä kysymykseen liittyviä ajatuksiaan. Voit halutessasi toteuttaa oma pohdinnan aina esitetyn kysymyksen päätteeksi. Oma pohdintaa hyödyntämällä pidät huolen myös siitä, että keskustelussa tulee kuuluviin muutkin kuin nopeat osallistujat. Tämä tukee tasavertaisuutta.

Aikaa jakaa ajatuksia vierustoverin kanssa (pariporina)

Pariporina on kestoltaan 2-5 min. Jakamalla osallistujat pareihin ja pyytämällä heitä jakamaan esitetystä kysymyksestä nousseita pohdintoja toisilleen, pidetään huoli siitä, että osallistujat pääsevät heti jakamaan ajatuksiaan. Pariporina on hyödyllinen etenkin silloin, kun osallistujaryhmä on iso ja/tai kun aikaa on rajatusti. Pariporina auttaa myös yhteiseen keskusteluun virittäytymistä.

Yhteinen keskustelu

Yhteisen keskustelun tulisi kattaa suurin osa keskustelulle varatusta ajasta. Yhteisen keskustelun aikana ollaan läsnä kuunnellen ja jakaen omia mielessä olevia asioita. Keskustelu rakentuu toisten puheenvuoroista heränneiden ajatusten jakamiseen ja kuuntelemiseen.

Kysy mielipiteiden sijaan havaintoja, kokemuksia, tuntemuksia ja näihin liittyviä ajatuksia

Tämä tukee näkökulmien esiintuomista ja syvempään ymmärrykseen pääsemistä sekä yhdessä ajattelua ja oppimista.

Pidä huoli, että kaikki pääsevät keskustelussa ääneen

Keskustelu tehdään yhdessä, joten on tärkeää, että kaikilla on tilaa ja aikaa jakaa näkökulmiaan. Keskustelu on siis jakamista, kuuntelemista ja kuullun pohtimista kaikkien kesken. Jos huomaat, että joku on jäämässä keskustelussa pelkästään kuuntelijan rooliin, niin muistathan tehdä hänelle tilaa esimerkiksi kysymällä erikseen häneltä pohdinnoista tai muistuttamalla yleisesti kaikkia siitä, että on tärkeää että jokainen tulee keskustelussa kuulluksi.

Rajaa tarvittaessa aktiivisimpia osallistujia

Aktiivinen osallistuminen on hyvä asia, mutta keskustelu ei ole vain yhden tai tiettyjen osallistujien kuulemista. Joku saattaa pyytää useita puheenvuoroja ja toinen saattaa käyttää toistuvasti pitkiä puheenvuoroja. Rajaamalla osallistujaa ohjaaja palvelee keskustelua ja sen tasavertaisuutta.

Vältä arvottamasta puheenvuoroja

Tasavertaisuutta tukee myös se, että ohjaaja ei omilla sanoillaan korosta yhden henkilön puheenvuoroa kehumalla puheenvuoron sisältöä, tai alenna toisen väheksymällä sanotun merkitystä. Hyvä tapa osoittaa arvostusta osallistujaa ja tämän puheenvuoroa kohtaan on kiittää osallistujaa jakamisesta puheenvuoron jälkeen.

Oivallusten pohtiminen...

Kysymällä keskustelun päätteeksi, että “Mitä oivalluksia tai päällimmäisiä pohdintoja sinulle on tullut yhteisen keskustelumme aikana?” osallistujille tarjoutuu vielä keskustelun päätteeksi mahdollisuus kertoa pohdinnoistaan liittyen aiheeseen ja keskustelussa esiin nousseisiin näkökulmiin. Oivallus voi olla esimerkiksi jotain opittua uutta, parempi ymmärrys siitä, että miksi itse ajattelee kuten ajattelee, tai yleinen pohdinta liittyen keskustelun merkitykseen tai itseensä keskustelijana. Oivalluksia tapahtuu usein paljon myös keskustelun jälkeen. Oivallusten pohtiminen ja jakaminen on myös hyvä hetki miettiä yhdessä juuri käytyä keskustelua.

Keskustelun päättäminen

On tärkeää, että keskustelu päättyy annetun aikataulun mukaisesti. Näin kunnioitamme osallistujien aikaa. Mikäli keskustelua syntyy paljon ja aikataulu koetaan tiiviiksi, on tämän päälle hyvä alkaa rakentamaan jo seuraavaa keskustelua. Osallistujien kiittäminen keskustelun päätteeksi heidän osallistumisestaan ja keskustelulle antamastaan ajasta on tärkeää.

